

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ציונות דתית בעימות עם המודרנה: עיון בכתבי הרב
סולובייצ'יק, הרב קוק - 14310

תאריך עדכון אחרון 21-08-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2018

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): אבינועם רוזנק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: avinoam.rosenak@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום בדוא"ל

מורי הקורס:
פרופ אבינועם רוזנק

תאור כללי של הקורס:

הקורס יבחן את ייחודו של פרוייקט "הציונות הדתית" ואתגרי המודרנה שעומדים מול המחשבה הדתית. יוכרו דגמים שונים להבנת טיבה של הציונות הדתית ויוכרו מקרוב משנותיהם של שני אישים מרכזיים ושונים בגישתם של עמדה זו: הרב סולובייצ'יק והרב קוק. כמו כן ילמדו השלכותיהם של משנות אלה על תלמידיהם

מטרות הקורס:

הכרת אתגרי הדת בכלל והיהדות בפרט מול המודרנה בכלל וההשלכות החינוכיות של אתגרים אלו לימוד עיקרי המחשבה הציונית דתית והיכרות עם שני דגמים מרכזיים שלה: הרב סולובייצ'יק והרב קוק.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הבנת אתגרי העת החדשה ביחס לדת
היכרות עם דגמים שונים לניתוח הסוגיה.
היכרות קרובה עם משנת הציונות הדתית בכלל והרבנים סולובייצ'יק וקוק בפרט

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: שיעור ודיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- [1] מבוא: אתגר המפגש הפילוסופי (הרטמן) ואתגר המפגש ההיסטורי (רביצקי)
- [2] ריבוי פניה של הציונות הדתית: מיפוי עקרונות (ורהפטיג); המפגש דת ומדינה; על טיבו של המקף: תיאולוגית; פילוסופית; פוליטית-מקורות סמכות, חינוכית והלכתית
- [3] דגמים מרכזיים המלווים את מחשבת הציונות הדתית בפרט והמחשבה הדתית בכלל מול המודרנה: על הקדושה - על שלל מרכיביו
- [4] "הצפוי והרשות נתונה", בין דת למדינה או בין יהדות לדמוקרטיה: על גבולות ותרגום
- [5] הפילוסופיה החדשה: קאנט ומשבר הדת וייחודו של הרב סולובייצ'יק
- [6] איש ההלכה והחשיבה הניאו קאנטיאנית: היכולת של ההלכה להתערב בעולם המודרנה כתרגום צורני ולא תכני (הלכה ואגדה)
- [7] הרב סולובייצ'יק והאקסיסטנציאליזם: איש האמונה והיחס לחילון
- [8] ההתמודדות של הרב סולובייצ'יק עם השואה: קול דודי דופק - ברית גורל וברית יעוד
- [9] הרב סולובייצ'יק: המשך
- [10] הרב קוק: בין יהדות מפורשת למשתמעת בכתבי הרב קוק; בין חשיבה קתולית לחשיבה

- [11] על אחדות ההפכים: ההשלכה הפוליטית מול העולם החילוני
 [12] הרב קוק והפנמת היחיד וחובת צמיחתו והשיח הפוסט מודרני בכתבי הרב קוק
 [13] על המקף

חומר חובה לקריאה:

1. איש שלום, בנימין. הרב קוק: בין רציונליזם למיסטיקה, הוצאת עם עובד, ת"א תש"ן.
2. יוסף בן-שלמה, שירת החיים-פרקים במשנתו של הרב קוק, האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב 1989.
3. בנימין איש-שלום, "בין הרב קוק לשפינוזה וגיתה-יסודות מודרניים ומסורתיים בהגותו של הרב קוק" מחקרי ירושלים במחשבת ישראל-כרך יג' (תשנ"ו), עמ' 525—556.
4. אליעזר גולדמן, "זיקתו של הרב קוק למחשבה האירופאית" יובל אורות, המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה, ירושלים תשמ"ח, עמ' 115—122.
5. יהודה גלמן, "ציון וירושלים - המדינה היהודית על פי הרב קוק", עיונים בתקומת ישראל.
6. רבקה הורביץ, "יחסו של הרב סולוביצ'יק לחוויה הדתית ולמסורת", אמונה בזמנים משתנים, המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה, ירושלים תשנ"ז, עמ' 45—65.
7. הרטמן, דוד, אהבה ואימה במפגש עם אלוהים-מורשתו התיאולוגית של הרב יוסף דב סולוביצ'יק, מכון שלום הרטמן, ירושלים 2006.
8. גילי זיוון, "החוויה הדתית על-פי הרב סולוביצ'יק" אמונה בזמנים משתנים, עמ' 219—248.
9. צבי ירון, משנתו של הרב קוק, ירושלים תשמ"ה
10. אבי רביצקי, "קניין הדעת בהגותו: בין הרמב"ם לניאוקאנטיאניות", ספר היובל לכבוד הרב סולוביצ'יק, א, עורכים: ישראל, רפאל ולאם, ירושלים ניו-יורק עמ' קכה-קנא.
11. מיכאל רוזנק, 'האדם היהודי', ספר היובל לכבוד הרב סולוביצ'יק, כרך א, עמ' קנב-קסט.
12. אבינועם רוזנק, 'מבריסק למארבורג ובחזרה; היצירה ההלכתית בשיעורי התלמוד של הרב י"ד סולוביצ'יק', אקדמות ט, (תש"ס), עמ' 9-34
13. אבינועם רוזנק, הרב קוק, הוצאת זלמן שזר, ירושלים תשס"ז.
14. אבינועם רוזנק, ההלכה הנבואית במשנתו של הראי"ה קוק, מאגנס, ירושלים
15. אבינועם רוזנק, 'הרגישות לאירוע החינוכי והחשיבה ההלכתית: עיון בכתבי רי"ד סולוביצ'יק, הראי"ה קוק והח"ד הלוי לאור קירין אייגן', ידידיה שטרן (עורך), דמות הרב, הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת בר אילן, רמת גן
16. אבי שגיא, אתגר השיבה אל המסורת, הפרק על הרב סולוביצ'יק, ירושלים תשס"ג (וכן בתוך "אמונה בזמנים משתנים")
17. הרב יוסף דב סולוביצ'יק, איש ההלכה גלוי ונסתר, ירושלים 1979
18. הרב יוסף דב סולוביצ'יק, איש האמונה, ירושלים תשכ"ח.
19. Soloveitchik, Joseph Dov, *The halakhic mind : an essay on Jewish tradition and modern thought*, Ardmore, PA : Seth Press, 1986
20. הרב קוק, אורות, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים תשנ"ד.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
 מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %

הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: